

บทที่ 3

แนวความคิดในการสร้างสรรค์

แนวคิดนวัตกรรม Animation Therapy

ที่มาของแนวความคิด

ศิลปะบำบัดในผู้บกพร่องทางพัฒนาการและสติปัญญา

การนำศิลปะบำบัดมาประยุกต์ใช้ในกลุ่มผู้บกพร่องทางพัฒนาการและสติปัญญานั้น สามารถเสริมสร้างพัฒนาและช่วยบรรเทาปัญหาทางด้านอารมณ์ จิตใจ พฤติกรรม ดึงศักยภาพที่มีอยู่มาใช้ได้เต็มที่ นักจิตวิทยานาม Musick พบว่าเด็กที่บกพร่องทางสติปัญญา จะมีพัฒนาการด้านความคิดสร้างสรรค์ซึ่งสามารถพัฒนาได้ และช่วยส่งเสริมให้พัฒนาการด้านอื่นๆ ดีขึ้นด้วย (นพ. ทวีศักดิ์ สิริรัตนเขา: 2550, 56) โดยศิลปะสามารถช่วยเพิ่มองค์ประกอบต่างๆ ของความคิดสร้างสรรค์ ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่

- ความคิดริเริ่ม (originality)
- ความคิดคล่องแคล่ว (fluency)
- ความยืดหยุ่น (flexibility)
- ความละเอียดลออ (elaboration)

นอกจากนี้ ศาสตราจารย์ ดร. ชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์ ได้อธิบายถึงการใช้ศิลปะเป็นเครื่องมือในการก้าวข้ามขีดจำกัดทางด้านอารมณ์ ความรู้สึก และจิตใจ การนำศิลปะมาใช้เป็นเครื่องมือในการก้าวข้ามขีดจำกัดด้านสติปัญญาและความคิดสร้างสรรค์ สามารถทำได้โดยให้ผู้บกพร่องทางปัญญาได้ลงมือสร้างสรรค์ผลงานศิลปะด้วยตนเอง จะช่วยให้เรียนรู้ที่จะคิด รู้จักการวางแผนโครงสร้าง และจัดระบบระเบียบความคิด ทำให้เป็นคนที่มีความคิดอย่างเป็นระบบเป็นขั้นเป็นตอน (ศาสตราจารย์ ดร. ชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์ : 2549, 38)

อนิเมชัน Animation

อนิเมชัน (animation) มาจากรากศัพท์ละติน "animare" หมายความว่า ทำให้มีชีวิต ภาพยนตร์อนิเมชันจึงหมายถึงการสร้างสกรีนและรูปทรงที่ไม่มีชีวิต ให้เคลื่อนไหวเกิดมีชีวิตขึ้นมาได้ (Paul Wells , 1998 : 10) ปิยกุล เลาว์ณยศิริ (2532 : 931-932) คุณสมบัติของ ภาพยนตร์อนิเมชัน

- 1.สามารถใช้จินตนาการได้อย่างไม่มีขอบเขต
2. สามารถอธิบายเรื่องที่ซับซ้อนและเข้าใจยากให้ง่ายขึ้น
3. ใช้อธิบายหรือแสดงความคิดเห็นที่เป็นนามธรรมให้เป็นรูปธรรมได้
4. ใช้อธิบายหรือเน้นส่วนสำคัญให้ชัดเจนและกระจ่างขึ้นได้

นอกจากนี้ ธรรมศักดิ์ เอื้อรักสกุล (2547:1-2) ได้อธิบายถึงการแบ่งอนิเมชันออกเป็น 2 ประเภท ตามวิธีการสร้างผลงาน คือ Traditional Animation และ Digital Computer Animation

สำหรับการคิดค้นนวัตกรรมในครั้งนี้เลือกใช้รูปแบบ Traditional Animation ซึ่งหมายถึงการสร้างอนิเมชันโดยใช้เครื่องมือธรรมดา ได้แก่ Cut-out Animation, Object Animation, Claymation

จากประโยชน์ของศิลปะบำบัดในผู้บกพร่องทางพัฒนาการและสติปัญญา กับคุณสมบัติของอนิเมชัน ได้กลายเป็นแนวความคิดการสร้างสกรีนนวัตกรรม ดังนี้

ศิลปะ + การเคลื่อนไหว = จินตนาการก้าวข้ามขีดจำกัด

อนิเมชันบำบัด (Animation Therapy) จึงหมายถึง การใช้กระบวนการผลิตภาพยนตร์อนิเมชันร่วมกับกิจกรรมการบำบัดทางศิลปะ เช่น การวาด การปั้น การถ่ายภาพ และเทคนิคคอมพิวเตอร์ที่เหมาะสม เพื่อช่วยบำบัดรักษาฟื้นฟูสมรรถภาพ ที่มีประโยชน์ด้านการพัฒนาอารมณ์ สติปัญญา สมาธิ ความคิดสร้างสรรค์ รวมถึงการพัฒนากล้ามเนื้อมัดเล็ก ประสานกับการเคลื่อนไหวของร่างกาย ผู้รับการบำบัดจะสามารถใช้จินตนาการได้อย่างไม่มีขอบเขต สามารถสื่อสารเรื่องราวที่ซับซ้อนให้เข้าใจได้โดยง่าย สามารถอธิบายจินตนาการที่เป็นนามธรรมให้เป็นรูปธรรมที่เข้าใจได้ และสามารถอธิบายความคิดสร้างสรรค์จากลายเส้นและรูปทรงที่ไม่มีชีวิต ให้เคลื่อนไหวเกิดมีชีวิตขึ้นมาได้

ในการออกแบบกิจกรรม จะเลือกใช้เทคนิคอนิเมชันที่เหมาะสมในการบำบัด เพื่อช่วยกระตุ้นการสื่อสาร และความคิดสร้างสรรค์ของกลุ่มตัวอย่าง ที่เป็นเด็กพิเศษจากนักเรียนห้องการศึกษาพิเศษของโรงเรียนแสงหิรัญวิทยา โดยในการบำบัดจะเน้นที่กระบวนการและกิจกรรมทางศิลปะซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการสร้างงานอนิเมชัน มากกว่าการฝึกฝนทักษะทางอนิเมชันและการให้ความสำคัญกับตัวผลงาน แต่สิ่งที่กลุ่มตัวอย่างจะได้คือ การปลดปล่อยอารมณ์ ความรู้สึก ความคิด จินตนาการ ตามความต้องการของแต่ละบุคคล มีความสุขด้วยการสร้างสรรค์ศิลปะและสื่อภาพยนตร์อนิเมชันที่สามารถเคลื่อนไหวได้ราวมีชีวิต อันจะเป็นการเพิ่มโอกาสในการพัฒนาศักยภาพทางกายและจิตใจของเด็กพิเศษทั้งด้านการเรียน การแสดงออกต่างๆ และการใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อีกทางหนึ่ง